

Rattaila

Toimenpideohjelma ympäristötietoisuuden
ja -vastuun edistämiseksi Uudellamaalla
2014-2017

UUSMAALAISET
OVAT YMPÄRISTÖTIETOISIA
JA VIISAITA TOIMIJOITA.

Taustaa ja tavoitteita

Rattailla-hankkeessa on laadittu toimenpideohjelma ympäristötietoisuuden ja -vastuun edistämiseksi Uudellamaalla vuosina 2014–2017. Tavoitteena on valtavirtaistaa ympäristötietoisuuden ja -vastuun edistämisen hyviä käytäntöjä ja edistää kestäviä tuotanto- ja kulutustapoja, yhteistyötä ja verkostoitumista. Tavoitteena on tukea yrityksiä ympäristöasioiden ja ympäristövastuun haltuunotossa ja edistää kestävää liiketoimintaa. Lisäksi hankkeen aikana on kehitetty ja arvioitu ympäristövastuullisuuden indikaattoreita työn vaikuttavuuden mittaamiseksi.

Uudenmaan ympäristötietoisuuden ja -vastuun toimenpideohjelma konkretisoi alueen strategioita ja ohjelmia ympäristötietoisuuden ja kestävien tuotanto- ja kulutustapojen edistämisen osalta. Lisäksi se ohjaa Uudenmaan ympäristökasvattajien yhteistyöryhmän, Välkkeen, toimintaa tulevina vuosina. Hyvät ympäristötietoisuuden ja -vastuun edistämisen käytännöt leviävät, yritysten ympäristövastuullisuus lisääntyy, ympäristöä säästävien tuotteiden ja palveluiden kysyntä kasvaa sekä ympäristötietoisuutta ja -vastuuta edistävien toimenpiteiden arviointi ja vaikuttavuuden seuranta helpottuu.

Tarve ympäristövastuullisuusstrategian laatimiselle ja sen pohjatyölle on kirjattu Uudenmaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmaan 2013–2014, uuteen Uusimaa-ohjelmaan ja Välke-ryhmän toimintasuunnitelmaan. Hanke toteuttaa Uudenmaan osalta hallitusohjelman tavoitetta ”Suomesta maailman ympäristötietoisin kansakunta” ja kehittää samalla menetelmiä ja alueellisia mittareita, miten tämän tavoitteen saavuttamista seurataan. Kaikkiin toimenpideohjelman kohtiin indikaattoreita ei vielä löydetty.

Ohjelma toteuttaa myös kansallisen kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen tavoitteita:

1. Yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvinvointiin
2. Vaikuttavien kansalaisten yhteiskunta
3. Työtä kestävästi
4. Kestävät yhdyskunnat ja paikallisyhteisöt
5. Hiilineutraali yhteiskunta
6. Resurssiviisas talous
7. Luonnon kantokykyä kunnioittavat elämäntavat
8. Luontoa kunnioittava päätöksenteko

Välke-ryhmä ja hankkeen toteutus

Uudenmaan ELY-keskus on asettanut Uudenmaan ympäristökasvatuksen ja -tietoisuuden edistämisyhmän, Välkkeen. Ryhmän toiminnan tavoitteena on lisätä ympäristökasvatustoimijoiden verkostoitumista ja tiedonvaihtoa sekä ympäristökasvatustyön näkyvyyttä Uudellamaalla. Tavoitteena on edistää verkostoitumista myös laajemman yhteistyöverkoston (Välke-verkosto) voimin. Yhteistyöverkoston avulla tuotettu tieto on helpommin saatavilla ja hyödynnettävissä. Välke-ryhmä päätti lähteä työstämään ympäristötietoisuuden ja -vastuun toimenpideohjelmalla Uudellemaalle.

Projektin päärahoittajana on ollut Uudenmaan liitto. Muita rahoittajia ovat Ympäristöministeriö, Espoon ja Helsingin kaupungit, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus, Metsähallitus, Hyria koulutus, Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY ja Uudenmaan ELY-keskus. Projektin koordinoi Suomen ympäristöopisto SYKLI. Rahoittajatahot ovat merkittäviä ympäristötietoisuuden ja -vastuun edistäjätahoja, joille on tärkeää, että Uudellemaalle tehdään selkeä ja tavoitteellinen toimenpideohjelma.

TAVOITE 1

UUSMAALAISTEN LUONTO- JA YMPÄRISTÖSUHDE ON VAHVA, OMA LÄHIYMPÄRISTÖ KOETAAN TÄRKEÄKSI JA LÄHIYMPÄRISTÖN SUUNNITTELUUN ON HELPPO OSALLISTUA.

TOIMENPIDE	KOHDERYHMÄ	INDIKAATTORI	VASTUUTAHO	YHTEISTYÖTAHO
Osallistamisen keinoja levitetään koulutusten, työpajojen ja materiaalien keinoin.	Oppilaitokset, asukkaat, ympäristötietoisuuden edistäjät	Koulutusten tai tilaisuuksien määrä	Hyria koulutus Oy, Suomen ympäristöopisto SYKLI	Välke-ryhmä
Oppimisympäristöjä laajennetaan lähi- ja luontoympäristöön.	Varhaiskasvatus, oppilaitokset		LYKE-verkosto (Luonto- ja ympäristökasvatusta sekä kestävän elämäntavan kasvatusta tukevien verkosto)	Välke-ryhmä
Kaikille Uudenmaan asukkaille tarjotaan mahdollisuus päästä mukaan luontoretkeille.	Asukkaat	Järjestettyjen retkien määrä	Suomen Luonnonsuojeluliitto SLL / paikallisyhdistykset, Uudenmaan partiopiiri, Pääkaupunkiseudun partiolaiset ry	Kunnat, järjestöt, Metsähallitus / Etelä-Suomen luontopalvelut, Uudenmaan Martat ry

TAVOITE 2

ASUKKAIDEN ON HELPPO TEHDÄ KESTÄVÄN KEHITYKSEN MUKAISIA VALINTOJA HIILINEUTRAALILLA UUELLAMAALLA.

TOIMENPIDE	KOHDERYHMÄ	INDIKAATTORI	VASTUUTAHO	YHTEISTYÖTAHO
Lisätään joukko- ja kevyenliikenteen houkuttelevuutta koko Uudellamaalla.	Asukkaat	Joukkoliikenteen osuus kaikesta liikenteestä	Helsingin seudun liikenne HSL	Työnantajat, kunnat, Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY, bussiyrittäjät, Välke-ryhmä
Asukkaille tarjotaan tietoa, tukea ja kannustusta kestäväen kehityksen mukaisiin valintoihin.	Asukkaat		Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY	Kunnat, oppilaitokset, vapaa sivistystyö, media, järjestöt, yritykset
Järjestetään ympäristötietoisuuden edistäjille koulutusta kestävästä yhteiskuntasuunnittelusta ja ekosysteemipalveluiden käytöstä.	Ympäristötietoisuuden edistäjät, Välke-verkosto	Järjestettyjen koulutusten ja osallistujien määrä	Suomen ympäristöopisto SYKLI	Kuntaliitto, Suomen ympäristökeskus, Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry, AaltoPro

TAVOITE 3

YMPÄRISTÖTIETO ON MEDIASSA ESILLÄ MONIPUOLISESTI JA KANSANTAJUISESTI.

TOIMENPIDE	KOHDERYHMÄ	INDIKAATTORI	VASTUUTAHO	YHTEISTYÖTAHO
Kehitetään Välke-ryhmän mediayhteistyövalmiuksia ja -kumppanuuksia.	Ympäristötietoisuuden edistäjät	Lehtijuttujen määrä	Välke-ryhmä	Paikallislehdet
Kehitetään Välke-ryhmän sosiaalisen median valmiuksia malliesimerkkien avulla.	Välke-verkosto		Metsähallitus / Etelä-Suomen luontopalvelut, Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy	Välke-ryhmä
Osaamispankkiin lisätään esimerkkejä onnistuneista kampanjoista sekä ympäristövii-saita vierailukohteita.	Välke-verkosto, yrittäjät	Uudet päivitykset	Hyria koulutus Oy	Suomen ympäristöopisto SYKLI, Välke-ryhmä
Levitetään tietoa tapahtumien ympäristökriteereistä.	Yrittäjät, järjestöt, asukkaat		Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki	Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY / Ilmastoinfo, järjestöt

TAVOITE 4

UUSMAALAISET KUNNAT OVAT EDELLÄKÄVIJÖITÄ KESTÄVÄSSÄ KEHITYKSESSÄ. KUNNISSA ON VAHVA KESTÄVÄN KEHITYKSEN ARVOPOHJA.

TOIMENPIDE	KOHDERYHMÄ	INDIKAATTORI	VASTUUTAHO	YHTEISTYÖTAHO
Haastetaan Uudenmaan kuntia osallistumaan kestävän kehityksen toimintaan.	Kunnat, oppilaitokset	Kestävän kehityksen ohjelmat ja yhteiskuntasitoumukset	Välke-ryhmä	Suomen ympäristöopisto SYKLI, Hyria koulutus Oy, kunnat
Ekotukitoiminnasta viestiminen ja toiminnan laajentaminen Uudenmaan kuntiin.	Kunnat	Ekotukihenkilöiden määrä kunnissa	Helsingin kaupungin ympäristökeskus	Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY, Suomen ympäristöopisto SYKLI, Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy
Tuetaan päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten kestävän kehityksen työtä ja edistetään kestävän kehityksen ohjelmien rakentamista ja sertifiointia.	Päiväkodit, koulut, oppilaitokset	Kestävän kehityksen ohjelmat ja yhteiskuntasitoumukset	Opetus-, kasvatust- ja koulutusalojen säätiö (OKKA), Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry	Suomen ympäristöopisto SYKLI, Hyria koulutus Oy

TAVOITE 5

ORGANISAATIOILLA ON YMPÄRISTÖASIOIDEN HALLINTAJÄRJESTELMÄ TAI YMPÄRISTÖOHJELMA.

TOIMENPIDE	KOHDERYHMÄ	INDIKAATTORI	VASTUUTAHO	YHTEISTYÖTAHO
Kannustetaan yrityksiä tekemään kestävästä kehityksen yhteiskuntasitoumuksia ja ottamaan käyttöön ympäristöohjelmia ja hallintajärjestelmiä.	Yritykset ja muut organisaatiot	Hallintajärjestelmien ja sitoumusten määrä	Helsingin seudun kauppakamari / Ympäristöasioiden koordinaatioryhmä	Ympäristöministeriö, Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY / Ilmastoinfo, Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Välke-ryhmä
Kannustetaan yrityksiä mukaan Itämeri-haasteeseen.	Yritykset ja muut organisaatiot	Mukana olevien yritysten määrä	Helsingin kaupungin ympäristökeskus	Itämeri-haasteessa mukana olevat kunnat, Välke-ryhmä
Tarjotaan ja kehitetään työhyvinvointikoulutuksia luontoteemalla.	Yritykset, kunnat	Koulutusten määrä	Metsähallitus / Etelä-Suomen luontopalvelut	Luontomatkailuyritykset, luontokeskukset
Kannustetaan yrityksiä ja yhteisöjä toteuttamaan energiatehokkuutta lisääviä toimenpiteitä ja uusiutuvan energian käyttöä.	Yritykset, yhteisöt	Tuettujen yritysten määrä	Uudenmaan ELY-keskus	Suomen ympäristöopisto SYKLI, Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY / Ilmastoinfo

**UUSMAALAISET
OVAT YMPÄRISTÖTIETOISIA
JA VIISAITA TOIMIJOITA.**

Ohjelmaan on koottu vain niitä toimenpiteitä, mitä todella lähdetään viemään eteenpäin vuosien 2014–2017 aikana. Toimenpideohjelmaa tehdessä nousi esiin useita asioita, joiden eteenpäin vieminen olisi tärkeää, mutta tämänhetkiset resurssit eivät riitä niiden toteuttamiseen. Seuraavalle sivulle on kuitenkin koottu myös niitä ajatuksia, mitkä voisivat jalostua uusiksi hankkeiksi.

Ympäristöaineistot
johonkin olemassa olevaan
karttapalveluun /
älypuhelinsovellus

Pilotoidaan
kestävän kehityksen
sisällyttämistä osaksi kaikkea
johtamista (viranhaltijat
ja luottamushenkilöt)

Kestävä kehitys tehdään
näkyväksi Uudenmaan
kunnissa

Kaupunkisuunnittelun
kestävän kehityksen ohjelma
ja uudet paikallisdemokratian
keinot

Ympäristöjohtamisen
merkityksen esiin tuominen,
vuorovaikutteisuus ylätason ja
käytännön toimijoiden
välillä

Välke-verkoston kestävän
kehityksen arvolausuman
luominen

Koulumetsä-hankkeen
eteenpäin vieminen kaikkiin
Uudenmaan kuntiin

Ympäristöohjelmien
integroiminen osaksi
muuta toimintaa

Sosiaalisen median
parempi hyödyntäminen,
esim. haastekampanja
ekologisesta
elämäntavasta

Luodaan Uudenmaan
laajuinen wiki viheralueista

Osallistamisen keinojen
levittäminen koulutusten,
työpajojen, materiaalien
ja paikallisten
pilottihankkeiden
keinoin.

Perustetaan Uudenmaan
upeat luontokohteet -galleria
wikin yhteyteen

Toteuttajat:

Uudenmaan ympäristökasvatuksen
ja -tietoisuuden edistämisryhmä
Välke

Päärahoittajat:

Tukea ympäristövastuullisuuteen
Uudenmaan Osaamispankista:
www.hyria.fi/osaamispankki